

fram tanken på en revision av *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid*, detta oundgängliga verk för alla medeltidsforskare. Sedan det samnordiska tjugotvåbandsverket påbörjades 1956 och avslutades 1978 har mycket hänt, och en nyutgåva behöver inte längre vara i bokform. Men frågan är om det i dag skulle finnas ekonomiska och personella resurser till något sådant.

Birgitta Fritz

Knud J V Jespersen & Ole Feldbæk, *Revanche og neutralitet 1648–1814*, Dansk udenrigspolitikens historie 2, Danmarks Nationalleksikon, København 2002. 551 s.

I början av 2005 förelåg den danska utrikespolitikens historia från 700-tal till i dag färdig i sex volymer. *Konger og krige* lyder den ironiska men adekvata titeln på första bandet i serien som utkom 2001. Vore inte titeln förbrukad hade den passat även för denna andra del, som skildrar perioden från westfaliska freden till Napoleonkrigens slut. Professor Knud J V Jespersen vid Syddansk Universitet i Odense behandlar skedet fram till stora nordiska krigets slut och professor Ole Feldbæk, Københavns Universitet, den följande tiden. På grund av de båda grannländernas sammanflätade förhållanden blir det nästan lika så mycket en historia över svensk utrikespolitik, men ur ett något annorlunda perspektiv. Svenska historiker som sysslar med tidens politiska förhållanden gör därför klokt i att konsultera detta lättillgängliga arbete.

Trots många färgillustrationer och ett till synes beskedligt omfång är det mycket information som ryms i den dubbelspaltiga texten. Skildringen delas in i pregnanta tidsskeden som i längd varierar från ett par decennier till uppemot ett halvsekel. På traditionellt manér motiveras indelningen av regentskiften eller betydelsefulla fredsslut. Typiskt organiseras framställningen så att en storpolitisk bakgrundsteckning inleder varje tidsskede, därpå lämnas en skildring av utrikesförvaltningen och slutligen följer en kronologisk redogörelse för diplomati, handelspolitik och krigsutveckling. En tydlig innehållsförteckning gör strukturen lättöverskådlig.

Både Jespersen och Feldbæk har skrivit rätt så nyktra framställningar utan synliga teser. Förtjänsterna med upplägget är att texterna får en tydlig handboks-karaktär med gedigna och pålitliga redogörelser. En betydande nackdel i sammanhanget är dock att notsystemet är skäligen impressionistiskt och framför allt i Feldbæks bidrag blir det nästintill omöjligt att utröna underlaget för slutsatserna. Inte ens vid de få tillfällen då det polemiserar mot äldre forskning specificeras alltid vem som avses.

Vissa försök till revidering eller omdefinition av den danska neutralitetspolitiken under 1700-talet har under senare år påbörjats. Vilka nya tolkningar dessa

ansatser kommer leda till är ännu osäkert men ingenting av denna tendens syns i Feldbæks skildring. Det går ändå att ana att den för sin tid exceptionella, och i dansk historieskrivning hyllade, neutralitetspolitiken kanske framstår som mer övervägd och konsekvent i ett efterhandsperspektiv än i samtiden. Många skärm-ytslingar och mindre bataljer har bortrationaliserats av historieskrivningen och vid flera tillfällen tvingades Danmark till traktatsenliga mobiliseringar, men nåddes av fredsbud innan aktiva krigshandlingar igångsatts. Om statsledningen verkligen drev en aktiv och principfast neutralitetslinje eller upprepade gånger räddades av gonggongen kan alltså vara en definitionsfråga.

Som svensk historiker måste man imponeras av de danska förlagens beredvillighet att utge översiktsverk. Vissa kan tolka det som traditionellt i överkant, men en stor och otvetydig vinst är att allmänhetens historieintresse i hög grad odlas och underhålls av fackhistoriker och inte av journalister, som är vanligt i Sverige. En liten reflektion bara i sammanhanget: Undertecknad, som inte gör anspråk på att känna hela den historiska fackboksutgivningen i Danmark, kan på rak arm räkna upp åtminstone nio mer eller mindre specialiserade översiktsverk från Danmark och Norge där Feldbæk författat delarna om det artonde århundradet. Feldbæks lärdom, produktivitet och förmåga till förnyelse är imponerande. Likväl inställer sig frågan om det verkligen inte finns *någon* annan dansk historiker som har kapacitet att skriva om 1700-talet. Oavsett det handlar om grundforskning eller syntesskrivande borde pluralism ha ett egenvärde.

Jonas Nordin